

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2023-02-20 Nr. NV-346

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-22-2286(2) TAIS-22-16621(4)	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVŪNŲ GEROVĖS IR APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-500 2, 3, 10, 12 IR 17 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1104 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS LAUKINĖS GYVŪNIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-498 8 IR 24 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1105		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2021-12-29	<i>Žemės ūkio ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2023-01-17	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Svarstyti LRV posėdyje (A dalyje) ☐ Svarstyti LRV posėdyje (B dalyje) ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo nariai A. Gedvilienė, M. Ošmianskienė, S. Gentvilas, A. Vyšniauskas, L. Jonauskas, L. Girskienė, L. Savickas, R. Miliūtė, P. Kuzmickienė, R. Morkūnaitė-Mikulėnienė, L. Kasčiūnas, V. Kernagis, R. Vaitkus, M. Maldeikis, A. Valinskas, I. Haase, D. Asanavičiūtė, I. Pakarklytė, M. Danielė, M. Lingė, T. Bičiūnas, A. Petrošius, E. Sabutis, D. Šakalienė, M. Matijošaitis, A. Strelčiūnas įregistravo Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-1104 ir Laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-1105, kuriais siūloma uždrausti gyvūnų auginimą, veisimą ir žudymą dėl jų kailių, numatant tam pereinamąjį laikotarpį, atsižvelgiant į ūkininkų turimus išsipareigojimus ir numatant kompensacijas už veiklos nutraukimą. Siūloma, kad gyvūnų laikytojai, kurie laiko, veisia ir (ar) žudo gyvūnus užsiimdami komercine veikla dėl tikslo gauti ar parduoti kailius, turėtų šią veiklą baigti iki 2025-12-31. Įstatymų projektų rengimo tikslai – gyvūnų gerovės užtikrinimas, atsižvelgimas į visuomenės požiūrį, rizikų visuomenės sveikatai mažinimas, aplinkos apsauga.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Paminėtina, kad 2022 metais ŽŪM užsakymu, įmonė „Smart Continent LT“ atliko kailinės žvėrininkystės uždraudimo Lietuvoje poveikio vertinimą, kurio duomenimis (ŽŪM rėmėsi rengdama šį nutarimo projektą):

- kailinės žvėrininkystės sektorius iš viso 2019 m. sumokėjo 3,1 mln. Eur mokesčių į valstybės biudžetą (įskaitant PSD ir VSD), 2020 m. – 2,7 mln. Eur, o 2021 m. – 3,1 mln. Eur;
- pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenis už visą 2018–2021 m. laikotarpį sumokėtas pelno ir gyventojų pajamų mokestis bendrai sudarė 4,7 mln. Eur, o susigrąžintas PVM 8,4 mln. Eur. Gražintinas PVM šiuo atveju susidarė todėl, kad produkcija realizuojama užsienio rinkose ir eksportuojamoms prekėms 4 taikomas 0 proc. PVM tarifas.
- Remiantis poveikio vertinimu, kailinių žvėrelių laikytojai Lietuvoje labai skirtingi ir laikomų žvėrelių skaičius skirtingas, skiriasi taip pat naudojamos infrastruktūros dydis, todėl tikslinga verslo uždarymo išmoką susieti su žvėrelių skaičiumi. Pvz., Danijoje uždarymui skirta vienkartinė 10 tūkst. Eur laikytojui išmoka. Remiantis Danijos pavyzdžiu, vidutinis ūkis 2018 m. laikė 12,9 tūkst. žvėrelių, todėl vidutiniškai vienam žvėreliui teko 0,8 Eur išmoka išlaidoms, susijusioms su verslo uždarymu. Poveikio vertinime nurodyta, kad 2022 m. sausio 1 d. duomenimis, Lietuvoje kailinės žvėrininkystės verslo iš viso buvo laikoma 1 215 254 vnt. žvėrelių, todėl, remiantis pagal Danijos pavyzdį, apskaičiuotos išmokos vienam žvėreliui suma, bendra vienkartinė kompensacijos už kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimą suma sudarytų apie 1 mln. Eur.

Pažymėtina, kad UAB Žemės ūkio paskolų garantijų fondo duomenimis apie verslui suteiktas lengvatines paskolas ir garantijas, pagal kredito įstaigų ir ūkio subjektų numatytus paskolų grąžinimo grafikus visos paskolos turėtų būti grąžintos ir valstybės ūkio subjektams suteiktų garantijų galiojimas pasibaigs 2029 m. gegužės 1 d., o 2027 m. sausio 1 d. bus likę 1,4 mln. Eur nebaigtų grąžinti paskolų.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Valstybėse narėse (Nyderlanduose, Belgijoje, Liuksemburge, Austrijoje, Prancūzijoje (audinių auginimas), Danijoje (lapių auginimas), Švedijoje (lapių ir šinšių auginimas), Estijoje, Latvijoje, Slovėnijoje, Slovakijoje, Kroatijoje, Čekijoje), kuriose priimtas sprendimas uždrausti kailinės žvėrininkystės verslą, buvo atvejų, kai nebuvo suteikiamas pereinamasis laikotarpis arba, kai suteikiamas verslo uždraudimo atidėjimo laikotarpis, svyruojantis nuo 1 iki 11 metų. Anot ŽŪM, daugelyje valstybių taikomas pereinamasis laikotarpis leidžia kailinės žvėrininkystės verslams prisitaikyti prie pokyčių ir palaipsniui užbaigti savo veiklą; taip pat taikomos materialinės kompensacijos, leidžiančios padengti ūkininkų patirtus nuostolius ir kitas išlaidas, susijusias su inventoriumi, persikvalifikavimu ar nenumatytas išlaidas. Kadangi šiuo metu kailinių žvėrelių auginimas uždraustas daugelyje ES valstybių, tikėtina, kad nepriėmus Įstatymų projektų, Lietuva tarptautiniame kontekste galėtų būti vertinama neigiamai – kaip valstybė, ignoruojanti šio verslo neetiškumą, nesilaikanti ar pažeidžianti gyvūnų gerovės reikalavimus.

Nutarimo projektu **siūloma iš esmės pritarti** Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1104 (toliau – Projektas Nr. 1) ir Laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1105 (toliau – Projektas Nr. 2) (toliau kartu – Įstatymų projektai), tačiau pasiūlyti Seimui Įstatymų projektus **tobulinti**, atsižvelgiant į šias pastabas:

1) Siūlytina Įstatymų projektų įsigaliojimo bei komercinės veiklos, kurios tikslas gauti ar parduoti kailį (toliau – Verslas), uždraudimo datą nukelti į 2027 m. sausio 1 d., kadangi laikotarpio iki Verslo uždraudimo datos ilginimas ūkio subjektams suteiktų daugiau laiko persiorientuoti į kitas veiklas, Verslo uždraudimo atidėjimo laikotarpis suteiktų didesnes galimybes ūkio subjektams prisitaikyti prie besikeičiančios situacijos, nuosekliau pereinant prie naujam verslui reikalingų kompetencijų įgijimo ir investicijų sukaupimo.

2) Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme nustatyta, kad Žemės ūkio ministerija (ŽŪM) formuoja valstybės politiką ūkinių gyvūnų gerovės ir apsaugos srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja, kaip ji įgyvendinama. Atsižvelgiant į tai, įgyvendinant Projekto Nr. 1 nuostatas, ŽŪM siūloma paskirti valstybės biudžeto asignavimų, skirtų kompensacijoms už Verslo uždraudimą, valdytoja. Lėšos kompensacijoms už Verslo uždraudimą būtų skiriamos iš ŽŪM asignavimų, kurių bendra visiems ūkio subjektams vienkartinė kompensacijos už kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimą suma sudarytų apie 1 mln. Eur. Atsižvelgiant į ribotas valstybės biudžeto galimybes, siekama kompensuoti bent dalį kailinės žvėrininkystės ūkio subjektų nuostolių (negautų pajamų) dėl Verslo uždraudimo. Siekiant proporcingai paskirstyti kompensacijoms skirtą lėšų sumą bei atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje kasmet laikoma apie 1,1 mln. kailinių žvėrelių, kompensacijos dydis už vieną kailinį žvėrelį sudarytų 1 Eur.

3) Projekto Nr. 1 2 straipsniu keičiamo Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 4 punkte siūloma nustatyti, kad Vyriausybė ar jos įgaliota institucija taiko kompensacijas už Verslo nutraukimą. Pažymėtina, kad Vyriausybės įstatymo 22 straipsnyje, kuris nustato Vyriausybės įgaliojimus, nėra numatyta, jog Vyriausybės funkcija yra ar gali būti kompensacijų ūkinės veiklos subjektams taikymas, be to, tokia funkcija nedera ir su konstituciniu Vyriausybės teisiniu statusu. Įstatymų projektų rengėjai siūlo kompensaciją taikyti už Verslo nutraukimą, todėl kompensacija pagal savo pobūdį turi būti tiesiogiai susiejama su faktu, kada Verslas nutraukiamas, ir atitinkamai ši kompensacija nėra nuolatinio, bet laikino pobūdžio. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Projekto Nr. 1 2 straipsniu keičiamo Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 straipsnio keitimo atsisakyti, o kompensacijų mechanizmą nustatyti Projekto Nr. 1 6 straipsnyje.

Projekto Nr. 1 6 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad Projekto Nr. 1 2 straipsnis, nustatantis, kad kompensacijos už Verslo nutraukimą skiriamos Verslą vykdančioms ūkio subjektams, įsteigtiems iki 2022 m. sausio 1 d., įsigalioja nuo 2023 m. liepos 1 d. Lėšų kompensacijoms už Verslo nutraukimą 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nenumatyta, todėl kompensacijų mokėjimo pradžios terminą siūlytina Projekte Nr. 1 nustatyti 2024 m. sausio 1 d.

Projekto Nr. 1 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad „Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2023 m. liepos 1 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus“, tačiau šio Nutarimo 3 dalyje kompensacijos mokėjimo pradžią siūloma nustatyti nuo 2024 m. sausio 1 d., todėl iki 2023 m. rugsėjo 31 d. turėtų būti priimti Projekto Nr. 1 įgyvendinamieji teisės aktai.

Siūlytina Projekte Nr. 1 nustatyti kompensavimą papildančias sąlygas, tai yra, kompensacijų apskaičiavimo ir mokėjimo tvarką turi nustatyti Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Siekiant išvengti galimų piktnaudžiavimo atvejų, kada, siekiant gauti didesnę kompensaciją, būtų didinamas kailinių žvėrelių skaičius. 2021 m. lapkričio 15 d. Seime įregistravus Projektą Nr.1, siūloma, kad Vyriausybė ar jos įgaliota institucija kompensacijų apskaičiavimo, mokėjimo tvarką nustatytų remdamasi vidutiniu metiniu kailinių žvėrelių skaičiumi, deklaruotu Ūkinių gyvūnų registre 2021 m.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Šie duomenys apimtų visais metų mėnesiais laikomus kailinius žvėrelius, todėl leistų objektyviai ir sąžiningai apskaičiuoti kompensaciją.

Verslą planuojant uždrausti, jį vykdančioms ūkio subjektams neturėtų būti sudarytos galimybės pasinaudoti parama iš nacionalinių ir (ar) Europos Sąjungos lėšų, todėl būtina nustatyti terminą, nuo kurio valstybės parama Verslui neteikiama.

4) Atsižvelgiant į šio nutarimo 1–3 punktus, siūlytina Projekto Nr. 1 6 straipsnį išdėstyti taip:

„6 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2, 4 ir 6 dalis, įsigalioja 2027 m. sausio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2023 m. rugsėjo 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

3. Verslą vykdžiusiems ūkio subjektams, pradėjusiems jį vykdyti iki 2022 m. sausio 1 d. ir vykdamą nutraukusiems iki 2026 m. gruodžio 31 d., Žemės ūkio ministerija ar jos įgaliota institucija nuo 2024 m. sausio 1 d. skiria, apskaičiuoja ir moka kompensacijas už Verslo nutraukimą. Kompensacijos dydis nustatomas pagal Ūkinių gyvūnų registre deklaruotų kailinių žvėrelių skaičių, imant vidutinį metinį jų skaičių, laikytą 2021 metais, už vieną kailinį žvėrelį išmokant 1 Eur dydžio kompensaciją. Vienkartinė kompensacija išmokama nuo dokumentų, patvirtinančių Verslo nutraukimą, gavimo dienos.

4. Išvengiant galimų piktnaudžiavimo atvejų, kai 2021 m. lapkričio 15 d. Seime įregistravus Projektą Nr.1 ir siekiant gauti didesnę kompensaciją dirbtinai steigiamas Verslas, kompensacija skiriama Verslą vykdančioms ūkio subjektams, pradėjusiems šią veiklą iki 2022 m. sausio 1 d.

5. Kompensacijos skiriamos nuo 2024 m. sausio 1 d. iki 2026 m. gruodžio 31 d., išskyrus šio nutarimo 6 punkte nurodytus ūkio subjektus.

6. Ūkio subjektams, gavusiems lengvatinę (-es) paskolą (-as) pagal skatinamųjų finansinių priemonių „Paskolos ūkio subjektų, veikiančių žemės ir žuvininkystės produktų gamybos, perdirbimo ir prekybos srityse, likvidumui užtikrinti COVID-19 ligos protrūkio laikotarpiu“ ir „Paskolos ūkio subjektų, veikiančių žemės ūkio ir žuvininkystės produktų gamybos, perdirbimo ir prekybos srityse, likvidumui užtikrinti reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą“ schemas, kompensacijos išmokamos tik visiškai grąžinus paskolas.

7. Nuo 2024 m. sausio 1 d. parama iš nacionalinių ir (ar) Europos Sąjungos lėšų veiklai, kurios tikslas gauti ar parduoti kailį, vykdyti neteikiama jokiais formomis, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nustatytas kompensacines išmokas.“

5) 2021 m. kovo 30 d. Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 4, 7, 9, 10 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-231 5 straipsniu įstatymo 10 straipsnis papildytas 8 dalimi, todėl siūlytina atitinkamai pataisyti Projekto Nr. 1 3 straipsnio 2 punkte nurodytą numeravimą.

6) Projekto Nr. 2 3 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2023 m. liepos 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus“, tačiau šio nutarimo 3 punkte kompensacijos mokėjimo pradžią siūlytina nustatyti nuo 2024 m. sausio 1 d., todėl atitinkamai šio straipsnio 2 dalyje turi būti nurodyta, kad Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2023 m. rugsėjo 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

7) Atsižvelgiant į Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintą sistemiškumo principą, kartu keistinas ir Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo 10² straipsnio 2 dalies 3 punktas, kuriame nustatyta, kad leidimas prekiauti saugomų rūšių laukiniais gyvūnais nereikalingas, kai prekiaujama saugomų rūšių laukiniais gyvūnais, skirtais veislinei bandai specializuotuose kailinių žvėrelių auginimo ūkiuose sudaryti, pripažįstant jį netekusiu galios.

8) Pažymėtina, kad Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, jog teisės akto projekto rengėjas atlieka teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą, jeigu rengiamame teisės akte numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su kompensacijų ir kitų išmokų mokėjimu iš valstybės ar savivaldybių biudžetų. Vadovaujantis šia nuostata, turi būti atliktas Įstatymų projektų antikorupcinis vertinimas.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Nutarimo projekte pateikiami konstruktyvūs siūlymai (pvz., kompensacijų mokėjimo pradžios terminą nustatyti 2024 m. sausio 1 d., pavēlinti įgyvendinamųjų teisės aktų priėmimo terminą iki 2023 m. rugsėjo 31 d.), kuriais būtų išsprendžiami galimi neaiškumai dėl Įstatymų projektų įgyvendinimo mechanizmo, atsižvelgiant į juose siūlomas nuostatas ir į tai, kad 2023 metams papildomų valstybės biudžeto lėšų kompensacijoms už komercinės veiklos nutraukimą nenumatyta.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

STEBĖSENA

Stebėsenos rodikliai nenustatyti.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai buvo iš dalies aptarti 2022-12-12 ŽŪM organizuotame įmonės „Smart Continent LT“ atlikto kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimo poveikio vertinimo ataskaitos pristatyme, dalyvaujant suinteresuotiems asmenims (socialiniams partneriams, žvėrininkystės verslo asocijuotų struktūrų ir įmonių, nevyriausybinių gyvūnų apsaugos organizacijos atstovams). Suinteresuotieji asmenys dalyvavo 2023-01-17 tarpinstituciniame pasitarime, kuriame turėjo galimybę išsakyti turimas pastabas ir pasiūlymus pirminiam Projektui.

Numatoma, kad inicijuojami teisinio reguliavimo pakeitimai tiesiogiai paveiks Lietuvoje kailinių žvėrelių auginimo veikla užsiimančius šeimos ūkius, žemės ūkio bendroves, įmones (priskaičiuojami **159 ūkiai**, kuriuose dirba **virš 550 asmenų**). Kailinių žvėrelių verslu daugiausia užsiimama Šiaulių r., Radviliškio r., Kėdainių r. ir Kauno r. savivaldybėse.

Socialiniai partneriai, asocijuotos verslo struktūros nepritaria siūlomiems teisinio reguliavimo pakeitimams.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Atsižvelgiant į 2023-01-17 tarpinstituciniame pasitarime išsakytas pastabas ir priimtus sprendimus, taip pat įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Ekonomikos politikos grupės teiktas pastabas, po pakartotinio viešo derinimo su suinteresuotomis institucijomis ir organizacijomis, pateiktas patikslintas nutarimo projektas, kuris papildytas kompensavimo verslui mechanizmo pagrindimu, nurodant kriterijus, kuriais remiantis bus išmokamos kompensacijos už kailinės žvėrininkystės veiklos nutraukimą. Informacija apie derinimą:

- patikslintas nutarimo projektas suderintas be pastabų su Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Taip pat, anot ŽŪM, atsižvelgta į Finansų ministerijos ir Teisingumo ministerijos pateiktas pastabas;
- lieka neatsižvelgta į advokato Vytauto Kaklio (advokatų kontora SORAINEN) bei Lietuvos žvėrelių augintojų asociacijos (LŽAA) pastabas ir pasiūlymus (motyvai dėl neatsižvelgimo pateikti derinimo pažymoje), kartu lieka neįvertintos Žemės ūkio rūmų (ŽŪR) pateiktos pastabos – šios organizacijos nepritaria patikslintam nutarimo projektui pateikdamos teisinio, socioekonominio pobūdžio argumentus, taip pat nesutinka su nutarimo projekte nurodoma 1 mln. Eur kompensacijų už verslo uždraudimą suma. Rengėjai neatsižvelgė į suinteresuotų pusių argumentus, motyvuodami Įstatymų projektų rengimo tikslais ir argumentais (t. y., gyvūnų gerovės užtikrinimas, atsižvelgimas į visuomenės požiūrį, rizikų visuomenės sveikatai mažinimas ir aplinkos apsauga), taip pat siekiu proporcingai paskirstyti kompensacijoms numatomą lėšų sumą atsižvelgiant į Lietuvoje kasmet laikomą kailinių žvėrelių skaičių (apie 1,1 mln.).

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Vėluojama pateikti Vyriausybės išvadą Seimui 59 savaites.

Vertinant liekančias neatsižvelgtas žemės ūkio sektoriaus socialinių partnerių, asocijuotų verslo struktūrų pastabas, taip pat gavus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadą, siūlytina patikslintą nutarimo projektą pakartotinai aptarti tarpinstituciniame pasitarime (II dalyje).

Pažymėtina, kad teikimo lydraštyje nepateikta informacija apie derinimo su Žemės ūkio rūmais rezultatus. Vadovaujantis Vyriausybės darbo reglamento nuostatomis, projekto rengėjai turėtų įvertinti Žemės ūkio rūmų 2023-02-15 rašte Nr. 1.01-0106 pateiktas pastabas ir apie rezultatus nurodyti teikime (prireikus, papildyti pridedamą derinimo pažymą).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Vaidas Talačka

Ekonomikos politikos grupė, patarėjas